

мракъ и невежество, въ които сми ний и до днесъ; само чрезъ неуморимитѣ трудове на началницитѣ и управителитѣ си сж могли да поотворятъ очитѣ си, да различатъ доброто отъ злото и да спечалатъ европейскитѣ искуства, наука и животъ“.

„Редъ е дошълъ днесъ и до насъ; ний ще много да напрѣднемъ ако ма поддържавате въ предприятията ми, ако ма слушате безъ никакви съпротивления и ако искате да различите доброто отъ злото“.

„Азъ ви казвамъ, че ще доде единъ денъ когато науката и образованието ще оставатъ сегашното си местопребивание — Англия, Франция и Германия — и ще споходятъ и насъ; трудъ иска обаче“.

„Азъ бихъ ви съвѣтвалъ никога да не забравете латинската пословица: „*ora et labora*“ (моли са и труди са) и ще видите, че ще доде единъ денъ когато ще заминемъ всичкитѣ европейски държави; тѣй само ний ще можемъ да въздигнемъ славата на Руссия до небесата“.

Старитѣ бояри съ дълбоко мълчение слушали монарха и, като изразили съгласието си съ нѣговитѣ думи, казали: „да, да, туй е право“! слѣдъ всичко туй вторично заявили повиновението си, цалунали ржката му и зели чашитѣ съ водката, тѣхната обикновенностъ; отъ всичко туй, господаря заключилъ до колко бѣ спечелилъ влияние вързъ тѣзъ и до колко би напрѣдналъ во великитѣ си предприятия.

Въ онуй време е ходилъ слухъ изъ народа, че Петъръ I е билъ всезнающъ и всемогщъ; туй е било съвършено вѣрно. Никой днесъ не може да отрече, че Петъръ е билъ първъ благоразуменъ министръ, искусенъ генералъ, офицеръ и воиникъ на държавата си, най-учения отъ всичкитѣ руски богослови и философе, превъзходенъ историкъ и меха-